

Met het bovenstaande wil niet gezegd zijn, dat aan dentogene foci geen betekenis kan worden toegekend. Het is algemeen bekend, dat in de tijd dat aan de focale infectie een oppermachtige betekenis werd toegekend, vele teleurstellende ervaringen moesten worden geboekt, maar een volledige diskwalificatie van de focale infectie lijkt evenmin verantwoord. Doorgebroken gebitselementen met periapicale afwijkingen en *ten dele* geretineerde gebitselementen (ook zonder periapicale afwijkingen, bv. verstandskiezen) moeten worden beschouwd als potentiële dentogene foci.

Voor een adequaat onderzoek naar dentogene foci is een intraorale röntgenstatus van het gebit niet voldoende. Een onderzoek door middel van thermische en elektrische methoden naar de vitaliteit van de tandpulpae is daartoe onontbeerlijk.

Literatuur: EASLICK, K. A. (1951) *J. Amer. dent. Ass.* 42, 617.
— LOGAN, W. H. G. (1937) *J. Amer. dent. Ass.* 24, 853.

Antwoord 2. Mij zijn geen nieuwe onderzoeken bekend die een dergelijke ingreep rechtvaardigen. De theorie van de „focal infection” wordt hier en daar nog aangehangen, maar voor men tot extractie overgaat moet ten minste het aantal leukocyten meer dan 10.000 per mm³ bedragen en moet de bloedbezinking duidelijk verhoogd zijn. Maar zelfs dan kan een dergelijke ingreep als discutabel beschouwd worden.

Het is zeer wel mogelijk dat de geobserveerde verbetering als een „placebo-effect” moet worden opgevat.

Eugenol tegen wratten

Vraag 54. Een tandarts raadde mij aan, voor eenvoudige pijnloze verwijdering van eksterogen en (voet)wratten gebruik te maken van euperal-pasta; deze pasta wordt in de tandheelkundige praktijk wel gebruikt om de zenuw te „doden”. Een kleine hoeveelheid wordt voor de behandeling van eksterogen of wratten eenmaal of vaker plaatselijk aangebracht en afgedekt met kleefpleister. Na elke applicatie kan het avitale weefsel pijnloos worden weggekrabd. Het middel is bij elke dental depot verkrijgbaar.

Wat is uw oordeel?

Antwoord. Volgens ontvangen inlichtingen bevat euperal-pasta het pijnstillende eugenol (een kruidnagelolie-produkt) en amydricaïne HCl en voorts formaldehyde; het lijkt waarschijnlijk dat de gesignaleerde nuttige werking berust op dit laatste bestanddeel.

Over de behandeling van voetwratten is veel geschreven en er zijn tientallen methoden aanbevolen; geen van deze is ideaal. Onze adviseur acht de minst bezwaarlijke methode, bij oppervlakkige wratten met vloeibare stikstof aan te stippen en bij dieper zittende en mozaïekwratten eerst de huid op te weken met 60% salicyl-vaseline en dan voorzichtig te curetteren en te snijden. Het is onvoorspelbaar hoeveel seances nodig zijn om tot een bevredigend resultaat te komen.

Het zou de moeite waard zijn het aanbevolen preparaat in een clinical trial te onderzoeken; onze courante therapie is zeker voor verbetering vatbaar.

INGEZONDEN

Erectie-stoornissen

Het antwoord op vraag 37 (1972) is inderdaad teleurstellend, vooral de laatste zin, waarin de leeftijdsinvloed expliciet wordt gebagatelliseerd. Het zijn juist de patiënten van veertig tot zestig jaar, bij wie aan een causaal verband met het oblitererend vaatlijden moet worden gedacht.

Erectie is mogelijk bij een adequate bloedtoevoer, via de Aa. hypogastricae, naar de corpora cavernosa. Bij verminderde doorstroming van deze arteriën óf wanneer de bloedtoevoer via collaterale circulatie moet verlopen, neemt de mogelijkheid tot langdurige erectie af (syndroom van Leriche). De ars amandi wordt een farce amandi.

Aorta en Aa. iliaca kunnen hierbij goed doorgankelijk zijn, zodat de patiënten geen claudicatio intermittens van de beenmuscultuur behoeven te hebben; in de liezen kunnen polsslagen normaal worden gevoeld. In deze gevallen is er doorgaans wel een claudicatio intermittens van de bil-muscultuur.

In de loop van enkele jaren zag ik twaalf patiënten met klachten van impotentia coeundi, al of niet in combinatie met insufficiëntie der beenarteriën. Hun leeftijd varieerde van 43 tot 63 jaar. Drie hadden een afsluiting van één A. iliaca communis, bij zes anderen bestond tevens een stenose aan de contralaterale zijde. Twee patiënten leden aan een ascenderende aortatrombose. Reconstructie van de doorstroming van één der Aa. hypogastricae leidde in alle gevallen tot volledig herstel der erectie, ook in een geval waarbij pas later de contralaterale arterie werd behandeld. Bij één patiënt was één A. hypogastrica afgesloten, terwijl de andere vernauwd was. Een verwijdingsplastiek van deze arterie bleef zonder het gewenste resultaat.

Men diene te bedenken dat, naast psychische en endocrinologische, ook vasculaire oorzaken de coitus kunnen doen mislukken. De klacht kan dan in principe afdoende worden behandeld.

Literatuur: Vraag 37 (1972) *Ned. T. Geneesk.* 116, 1146.

Enschede, juli 1972

R. G. M. BIEMANS

De observaties van collega BIEMANS en de daaruit resulterende conclusies, dat bij patiënten tussen 40 en 60 jaar bij wie potentiële stoornissen bestaan, aan een oblitererend vaatlijden moet worden gedacht, staan allerminst alleen.

Echter, de vraag had op deze gevallen in het geheel geen betrekking. Het ging over lichamelijk kerngezonde mannen bij wie een acute erectiestoornis ontstond die het seksuele zelfvertrouwen van de betrokkene had aangetast, en de vraagsteller wilde weten of hiervoor specifieke pharmaca in de zin van aphrodisiaca bestonden.

Op grond van de weinige gevallen van het syndroom van Leriche die onze adviseur als psychotherapeut-seksuoloog gezien heeft — omdat deze gewoonlijk en terecht elders belanden — ontstond overigens de indruk dat de stoornis niet plotseling maar gewoonlijk geleidelijker ontstaat en bijna steeds met andere verschijnselen gepaard gaat die in de richting van een vasculaire aandoening wijzen.

Ondanks dit geringe meningsverschil moeten wij collega BIEMANS dankbaar zijn dat hij wederom op deze relatief zeldzame aandoening attent heeft gemaakt omdat al te vaak het bij iedere potentiële stoornis noodzakelijke grondige lichamelijk onderzoek naar eventuele organische oorzaken, achterwege wordt gelaten.